

Praha 12. prosince 2023

Co nás čeká s rokem 2024? MPSV přináší kompletní souhrn nejen legislativních novinek, které příští rok vstupují v platnost

Se začátkem nového roku 2024 (případně v jeho průběhu) začíná platit řada změn z působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí, které ovlivní primárně státní sociální podporu, péči o děti a důchodový systém. Úpravy se chystají také v oblasti trhu práce a podpory v nezaměstnanosti. Nadále zároveň MPSV pokračuje v rozsáhlé digitalizaci resortu, což přinese zjednodušení a urychlení dosud nastavených procesů, a to jak ze strany klienta, tak i úředníků.

„V roce 2023 se celému týmu na MPSV podařilo připravit celou řadu důležitých změn. Pomoc státu se dlouhodobě snažíme zacílit na ty nejpotřebnější skupiny. Jako velmi pozitivní krok proto vnímám navýšení rodičovského příspěvku, který od ledna 2024 pomůže všem rodinám s malými dětmi. Zároveň přicházíme se zcela klíčovými úpravami v oblasti důchodů, které jsou krokem k udržitelnosti celého penzijního systému,“ řekl ministr práce a sociálních věcí.

„Zásadní je nyní pro MPSV také [digitalizace](#). Postoupili jsme o obrovský skok dopředu a provádíme změny, které tu ve státní správě dosud nebyly. V naší [klientské zóně Jenda](#) je možné si zažádat o on-line rodičovský příspěvek a za několik dnů k němu přibude také příspěvek na bydlení a příspěvek na dítě. Žádost o důchod je také on-line a plánujeme převedení dalších agend do elektronického prostředí,“ přiblížil ministr Jurečka.

„V intenzivní práci budeme pokračovat i v následujícím roce, kdy nás čeká řada dalších výzev. Například dokončíme a představíme velkou revizi dávkového systému. Od 1. ledna začíná platit hned [sedmnáct různých legislativních předpisů](#). MPSV tedy odvedlo kus práce a za to chci poděkovat všem kolegyním a kolegům z celého resortu,“ dodal.

MPSV přináší tradiční přehled novinek, které budou účinné v roce 2024. Jde o výčet nejzásadnějších změn, v celkovém součtu je jich ještě více. V rámci evropského Operačního programu Zaměstnanost + budou v nadcházejícím roce vyhlášeny další výzvy na programy v sociální oblasti. Jejich přehled je k dispozici [na webu ESF](#).

Státní sociální podpora

Rodičovský příspěvek

Dojde k navýšení rodičovského příspěvku ze 300 000 Kč na 350 000 Kč (v případě vícerčat ze 450 000 Kč na 525 000 Kč), a to u dětí, které se narodí od 1.1.2024, nebo které budou od tohoto dne svěřeny do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Součástí novely zákona je také zkrácení maximální doby pobírání rodičovského příspěvku (nově do 3 let věku dítěte místo dosavadních 4 let).

Účinnost: 1.1.2024

Zrychlení a zjednodušení řízení o dávkách státní sociální podpory

V rámci těchto opatření dojde např. ke zkrácení lhůty pro uplatnění námitek z 30 na 15 dnů; zavedení povinnosti dodavatele plynu a elektřiny doručit na výzvu ÚP ČR potvrzení

Praha 12. prosince 2023

o výši nákladů za plyn a elektřinu, které v rozhodném období zaplatila oprávněná osoba nebo osoba společně s ní posuzovaná a dalším změnám, které umožní zefektivnění procesů řízení o dávky prostřednictvím automatizace některých procesů.

Účinnost: 1.1.2024

Důchodové pojištění

Pravidelná valorizace důchodů

Výše základní výměry starobního, invalidního, vdovského, vdoveckého a sirotčího důchodu pro rok 2024 se zvyšuje o 360 Kč na 4 400 Kč měsíčně.

Účinnost: 1.1.2024

Změna podmínek pro přiznání tzv. předčasného starobního důchodu

Novela zákona o důchodovém pojištění přináší pro tzv. předčasné starobní důchodce několik změn:

- maximální doba předčasnosti se zkracuje na 3 roky,
- potřebná doba pojištění se prodlužuje z 35 na 40 roků (účinnost od 1.10.2024),
- krácení procentní výměry za předčasnost, a to o 1,5 % výpočtového základu za každých (i započatých) 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se starobní důchod přiznává, do dosažení důchodového věku,
- procentní výměra přiznaného důchodu se valorizuje až od ledna kalendářního roku následujícího po roce, v němž pojištěnec dosáhl důchodového věku.

Zákon upravuje i mechanismus valorizace důchodů. Od 1.10.2023 se mění obecná pravidla pro valorizaci důchodů. Výpočet růstu cen bude nově odvozen pouze z indexu spotřebitelských cen za domácnosti důchodců.

Účinnost: 1.10.2023 (s výjimkou opatření, které nabude účinnosti až 1.10.2024)

Zvýšení zvláštního příspěvku k důchodům

Zvláštní příspěvek k důchodu zavedený v roce 2005 jako kompenzace za rušení nebo omezování dosavadních zvýhodnění účastníků odboje a osob účastných rehabilitace v oblasti dopravy (slevy z jízdného), telefonních služeb a lázeňských a rekreačních pobytů, se zvyšuje o 5,2 % na částky 2 816 Kč (účastníci odboje) a 1 408 Kč (vdovy, vdovci) měsíčně.

Účinnost: 1.1.2024

Technická novela důchodových předpisů

Cílem této novely je především náprava některých nevyhovujících nebo překonaných ustanovení. Jedná se o sérii změn, pro příklad uvádíme:

- výslovně se stanoví právo žadatele o dávku změnit datum jejího přiznání během probíhajícího správního řízení,

Praha 12. prosince 2023

- orgány sociálního zabezpečení mají možnost upustit od vymáhání bagatelních nebo zjevně nedobytných přeplateků na dávkách a také mohou tomu, kdo odpovídá za přeplatek na dávce důchodového pojištění povolit placení přeplatku ve splátkách,
- výslovně se stanoví právo dědiců na vstup do řízení o dávku důchodového pojištění v případech, že o dávce nebylo pravomocně rozhodnuto před smrtí oprávněného

Účinnost: 1.1.2024

Žádosti o důchod nově i on-line

Zavádí se možnost podání žádosti o důchod on-line a s tím související úprava místní příslušnosti okresní správy sociálního zabezpečení. O důchod je možné si zažádat na [ePortálu ČSSZ](#).

Účinnost: 1.12.2023

Pojistné na sociální zabezpečení

V oblasti pojistného na sociální zabezpečení dochází od 1.1.2024 k těmto změnám:

- částka průměrné mzdy pro účely pojistného je 43 967 Kč,
- maximální vyměřovací základ pro placení pojistného činí 2 110 416 Kč,
- rozhodná částka (daňový základ) zakládající účast na důchodovém pojištění OSVČ, která vykonává vedlejší činnost, je 105 520 Kč ročně,
- minimální měsíční základ pro placení záloh na pojistné pro OSVČ vykonávající hlavní činnost je 13 191 Kč - z toho minimální záloha na pojistné činí 3 852 Kč,
- minimální měsíční základ pro placení záloh na pojistné pro OSVČ vykonávající hlavní činnost zahajující činnost je 10 992 Kč - z toho minimální záloha na pojistné činí 3 210 Kč,
- minimální měsíční vyměřovací základ pro OSVČ vykonávající vedlejší výdělečnou činnost je 4 837 Kč - z toho minimální záloha na pojistné činí 1 413 Kč,
- minimální platba pojistného na dobrovolné nemocenské pojištění OSVČ od ledna 2024 činí 216 Kč
- Zavedení pojistného na nemocenské pojištění pro zaměstnance ve výši 0,6 %

Účinnost: 1.1.2024

Nemocenské pojištění

Dochází ke zvýšení redukčních hranic pro výpočet dávek nemocenského pojištění:

- první redukční hranice na 1 466 Kč,
- druhá redukční hranice na 2 199 Kč,
- třetí redukční hranice na 4 397 Kč.

Rozhodný příjem pro účast na nemocenském pojištění se pro rok 2024 nemění a činí 4 000 Kč.

Účinnost: 1.1.2024

Praha 12. prosince 2023

Změny při vzniku pojištění u dohod o provedení práce (DPP)

Cílem navrhované právní úpravy je využívání DPP primárně v souladu se svým účelem, tj. zejména jako doplňkové zaměstnání nebo jako krátkodobé zaměstnání k získání příležitostného příjmu.

Jde o následující změny:

- Stanoví se dva limity pro vznik účasti na pojištění. První limit se stanovuje pro DPP u jednoho zaměstnavatele ve výši 25 % průměrné mzdy (10 500 Kč v roce 2024) a druhý limit se stanovuje pro vznik účasti na pojištění při souběhu více DPP u různých zaměstnavatelů, tzv. kumulace dohod ve výši 40 % průměrné mzdy (17 500 Kč v roce 2024).
- V případě, že bude v kalendářním měsíci překročen jeden nebo druhý limit, tak zaměstnanci vznikne účast na pojištění a dojde ke „zpojistnění“ DPP. Pojistné platí zaměstnavatel i zaměstnanec, každý svoji část.

Účinnost: 1.7.2024

Zákoník práce

Transpoziční novela zákoníku práce

K 1.10.2023 a k 1.1.2024 došlo k novelizaci zákoníku práce a 9 dalších zákonů, a to primárně za účelem transpozice směrnic EU. Podstatně se tak zlepšilo postavení zaměstnanců pracujících na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, byla zvýšena informovanost všech zaměstnanců a byli podpořeni pracující rodiče a pečující osoby. Novela navíc přinesla zásadní změny reagující na aktuální trendy, pokud jde o výkon práce na dálku a digitalizaci pracovněprávních vztahů. Bližší informace k této novele najdete na [webu MPSV](#).

Účinnost: 1.10.2023 a 1.1.2024

Uvolnění ze zaměstnání v souvislosti s akcí pro děti a mládež

Dosavadní úprava obsažená v zákoníku práce byla pro účely uvolnění ze zaměstnání v souvislosti s akcí pro děti a mládež přesněji specifikována. Např. bude nově jednoznačněji vymezeno, v jakém rozsahu a v jaké výši zaměstnanci náleží od zaměstnavatele náhrada mzdy (platu), a bude zjednodušen proces refundace poskytnuté náhrady ze státního rozpočtu. Bližší informace k této změně najdete na [webu ČSSZ](#).

Účinnost: 1.1.2024

Zvýšení minimální a zaručené mzdy

Dochází ke zvýšení minimální mzdy o 1 600 Kč na 18 900 Kč měsíčně (resp. o 8,70 Kč na 112,50 Kč na hodinu), a navýšení nejnižších úrovní zaručené mzdy pro 1., 2., 3. a 8. skupinu prací. Varianta úpravy nejnižších úrovní zaručené mzdy je o 1 600 Kč v prvních třech skupinách a o 3 200 Kč ve skupině 8.

Účinnost: 1.1.2024

Praha 12. prosince 2023

Zařazení některých zdravotnických pracovníků do vyšších platových tříd

Změna katalogu prací ve veřejných službách a správě provedená na základě požadavku Ministerstva zdravotnictví povede ke zařazování některých prací vykonávaných lékaři, zubními lékaři, farmaceuty a farmaceutickými asistenty do vyšších platových tříd.

Účinnost: 1.1.2024

Aktualizace výše paušální částky při práci na dálku

Vyhláška o stanovení výše paušální částky náhrady nákladů při práci na dálku bude obsahovat údaj stanovený na základě nejnovějších zjištění Českého statistického úřadu. Vyhláška provádí zmocnění k aktualizaci dotčeného údaje pro kalendářní rok.

Účinnost: 1.1.2024

Valorizace náhrady za ztrátu na výdělků

Dojde ke zvýšení průměrného výdělku před vznikem škody rozhodného pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělků a náhrady nákladů na výživu pozůstalých o 360 Kč. Poškození a pozůstalí tak budou pobírat vyšší náhradu.

Účinnost: 1.1.2024

Zrušení další dohodnuté práce přesčas ve zdravotnictví, pracovní doba a doba odpočinku zaměstnanců ve zdravotnictví

Na základě poslaneckého návrhu zákona dojde od 1.1.2024 ke zrušení institutu další dohodnuté práce přesčas ve zdravotnictví. Dále bude také umožněno, aby vybraní zaměstnanci ve zdravotnictví mohli za určitých podmínek vykonávat práci až v rozsahu 24 hodin v kuse. Zaměstnanci bude v takovém případě garantován bezprostředně navazující prodloužený odpočinek (22 hodin v případě výkonu práce v délce 24 hodin).

Účinnost: prosinec 2023

Zaměstnanost

Zpřísnění podmínek přiznání podpory v nezaměstnanosti u opakovaných evidencí

Již nebude docházet k odsouvání poskytování této podpory v případě, že uchazeči o zaměstnání bylo z posledního zaměstnání vyplaceno odstupné, odbytné nebo odchodné. V návaznosti na tuto úpravu dochází ke zrušení institutu kompenzace.

Cílem úpravy je zajistit, aby byla podpora poskytována od prvního dne bez ohledu na předchozí finanční vyrovnání. Tím se obnoví původní význam odstupného jako kompenzace pro zaměstnance, kteří ztratí práci z organizačních důvodů.

Zároveň se prodlouží doba důchodového pojištění získaná zaměstnáním pro případy opakovaného zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Tím bude zajištěno přiznání a výplata podpory v nezaměstnanosti.

Praha 12. prosince 2023

Uchazeč o zaměstnání s nevyčerpanou podpůrčí dobou:

- při získání doby důchodového pojištění v délce nejméně 6 měsíců bude mít nárok na podporu v nezaměstnanosti po celou podpůrčí dobu, tj. v závislosti na věku po dobu 5, 8 nebo 11 měsíců,
- při odpracování kratší doby než 6 měsíců vznikne nárok na podporu v nezaměstnanosti jen po zbývající nevyčerpanou podpůrčí dobu

Uchazeč o zaměstnání s vyčerpanou podpůrčí dobou:

- pro přiznání podpory v nezaměstnanosti bude podmínkou odpracovat 9 měsíců,
- v případě, že nezíská dobu důchodového pojištění v délce 9 měsíců, podpora v nezaměstnanosti nebude přiznána

Zároveň platí, že pro přiznání podpory v nezaměstnanosti musí být splněna základní podmínka, kterou je získání doby důchodového pojištění v délce nejméně 12 měsíců v posledních dvou letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání.

Účinnost: 1.1.2024

Změny v oblasti volných pracovních míst

Doplnění charakteristiky volného pracovního místa o klasifikační kódové označení

Charakteristika volného pracovního místa hlášeného zaměstnavatelem se doplní o příslušný kód vztahující se k druhu práce v rámci oznámeného volného pracovního místa, a to podle skupin Klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) zveřejněné Českým statistickým úřadem. Cílem je zpřesnění údajů o volných pracovních místech v evidenci, které se dlouhodobě rozcházejí s údaji ČSÚ.

Účinnost: 1.7.2024 (plánovaná)

Maximální lhůta vedení neobsazeného volného pracovního místa v evidenci

Maximální lhůta vedení volného pracovníka v evidenci bude zakotvena na 6 měsíců ode dne jeho oznámení zaměstnavatelem příslušné krajské pobočce Úřadu práce ČR. Výjimku tvoří pracovní místa, na jejichž obsazení je vedeno řízení o žádosti o vydání zaměstnanecké karty, modré karty, nebo povolení k zaměstnání cizince, a to až do doby ukončení správního řízení.

Účinnost: 1.7.2024 (plánovaná)

Vyřazení volného pracovního místa pro nesoučinnost zaměstnavatele

Pokud zaměstnavatel neposkytne Úřadu práce součinnosti při získávání zaměstnanců na dané místo, bude volné pracovní místo vyřazeno z evidence. Cílem opatření je především zefektivnění výkonu zprostředkovatelské činnosti Úřadu práce.

Účinnost: 1.7.2024 (plánovaná)

Praha 12. prosince 2023

Úpravy v oblasti tzv. testu trhu práce

Možnost upuštění od tzv. testu trhu práce u míst, které je možné obsadit držiteli zaměstnaneckých karet

V oblasti testu trhu práce se sjednotí právní úprava zaměstnaneckých karet s právní úpravou karet modrých. Konkrétně bude krajské pobočce Úřadu práce umožněno upustit od tohoto testu v případě, že to umožňuje situace na trhu práce. Jedná se o situaci, kdy v daném regionu poptávka na trhu práce výrazně převyšuje nabídku.

Cílem opatření je zefektivnit obsazování volných pracovních míst cizinci tehdy, nelze-li pracovní místo obsadit občanem ČR nebo občanem EU.

Účinnost: 1.7.2024 (plánovaná)

Úprava informační povinnosti vysílajícího zaměstnavatele

Upraví se výčet povinných položek, které má zahraniční zaměstnavatel povinnost oznámit orgánům České republiky. Zavádí se také povinnost pro vysílajícího zaměstnavatele podat ohlášení a dokumentaci (pracovní smlouvu) pouze prostřednictvím interaktivního registračního portálu.

Cílem úpravy je zvýšit srozumitelnost a snížit administrativní zátěž pro evropské zaměstnavatele vysílající své zaměstnance do ČR.

Účinnost: 1.7.2024 (plánovaná)

Rozšíření okruhu cizinců s tzv. volným přístupem na trh práce

Rozšíří se okruh cizinců, u kterých se k zaměstnání nebo výkonu práce nevyžaduje povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance, nebo modrá karta. Bude se jednat o příslušníky těch států, které po projednání v RHSD stanoví nařízením vláda, a to s přihlédnutím k aktuální situaci na trhu práce.

Cílem opatření je zrychlit přístup potřebných zahraničních zaměstnanců na tuzemský trh práce a zvýšit tak konkurenceschopnost ČR.

Účinnost: 1.7.2024 (plánovaná)

Změny v oblasti potírání nelegální práce

Dochází k úpravě definice nelegální práce, kdy je cílem zefektivnit její kontrolu a potírání. Orgány inspekce budou moci zakázat danou činnost a reagovat tak na rozsáhlé páchaní přestupku. Bude možné využít také sekundárních postihů (neposkytování příspěvků, nemožnost zaměstnávat cizince) k více přestupkům, zejména pak nesoučinnostním přestupkům a zastřenému zprostředkování zaměstnání. Dále dojde k rozšíření ručení za pokutu za nelegální práci, aby nebylo výhodné obcházet zákaz nelegální práce přes pochybné subdodavatele.

Účinnost: 1.1.2024

Praha 12. prosince 2023

Změny v oblasti zprostředkování zaměstnání

Novelou zákona o zaměstnanosti se zvyšuje tlak, aby zprostředkování zaměstnání vykonávaly jen seriózní subjekty.

Mezi základní novelizační body patří např. zvýšení kauce pro agentury práce, které přidělují zaměstnance k uživateli, a to z 500 000 Kč na 1 000 000 Kč, dále nutnost prokazování bezdlužnosti při podání žádosti o zprostředkování zaměstnání, ale i v průběhu platnosti vydaného povolení (jednou za 6 měsíců) nebo získání odborné praxe fyzické osoby jako odpovědného zástupce agentury práce. Novela přináší také možnost odejmutí povolení ke zprostředkování zaměstnání v případech, jako je výkon nelegální práce, zastřené zprostředkování zaměstnání či porušení zákazu diskriminace.

Účinnost: 1.1.2024

Péče o děti

Dětské skupiny

Dětské skupiny mohou navýšit částku, kterou platí za péči rodiče dětí mladších 3 let. Maximální výše úhrady rodičem se zvyšuje ze 4 720 Kč na 5 059,84 Kč. Dětská skupina je nevýdělečnou službou, poskytovatel je povinen při stanovení výše úhrady za službu vycházet z konkrétních nákladů na danou službu.

Stát významně podporuje budování dětských skupin a zvýšení jejich kapacit prostřednictvím dotačních titulů.

Dochází také k technické úpravě podmínek pro vykazování obsazených kapacitních míst v případě, že poskytovatel neoznámí obsazenost kapacitních míst v dětské skupině do 5. dne následujícího měsíce. V takovém případě jej nově ministerstvo vyzve k doložení v náhradní lhůtě do konce daného měsíce.

Prodlužuje se též lhůta pro splnění podmínek zajištění technických požadavků na stavby a požadavků požární ochrany. Předložení dokladu prokazujícího splnění požadavků požární ochrany je nutné provést do 1.1.2026. Uvedené se týká jen poskytovatelů péče o dítě v dětské skupině, kteří byli zapsáni do [evidence poskytovatelů](#) nejpozději 30.9.2021.

Účinnost: 1.1.2024

Zvláštní podmínky pro dětské skupiny související s Lex Ukrajina

Prodlužuje se platnost zvláštních podmínek pro dětské skupiny, tj. některé podmínky pro přijetí dítěte, které je cizincem s dočasnou ochranou, nebo požadavky na zaměstnání cizince s dočasnou ochranou v péči o děti v dětské skupině.

Vzniká možnost podat žádost o příspěvek na provoz dětské skupiny kdykoli během kalendářního roku.

Účinnost: 1.1.2024

Praha 12. prosince 2023

Sociálně právní ochrana dětí

Zprostředkování osvojení a pěstounské péče

Dochází ke zrychlení a zefektivnění procesu zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, zjednodušení právní úpravy a zpřesnění užívané terminologie Přípravy k přijetí dítěte do rodiny a psychologické posouzení budou provádět subjekty s pověřením od krajského úřadu a dojde ke sjednocení obsahu a rozsahu výstupů. Budou také uznány přípravy a posudky o psychické způsobilosti i z jiného kraje. Změnou je také ponechání žadatelů v evidenci i po svěřením dítěte, to maximálně po dobu 10 let.

Účinnost: rok 2024

Náhradní rodinná péče - svěřenectví

Dojde ke sjednocení postavení dětí ve svěřenectví a v pěstounské péči i sjednocení postavení náhradních pečovatелů z řad osob příbuzných a blízkých. Tato úprava přináší zlepšení postavení pro cca 4 500 dětí, které jsou nyní ve svěřenectví. V případě dávek a doprovázení platí pro svěřenectví stejné podmínky, jako je tomu v případě nezprostředkovaných pěstounů.

Účinnost: rok 2024

Doprovázení náhradních rodin

Dochází ke změně v rámci individualizace dohod o výkonu pěstounské péče dle situace každé náhradní rodiny. Jedná se např. o právo na poskytnutí či zajištění psychologické či terapeutické pomoci dle potřeby, nikoli min. jednou za 6 měsíců. Na uzavření dohody o výkonu pěstounské péče bude také navázán nárok na dávku odměna pěstouna a příspěvek při pěstounské péči. Kdo tedy bude chtít čerpat dávku, musí mít dohodu (jiných pěstounských dávek se netýká).

U státního příspěvku na výkon pěstounské péče se navrhuje navýšení na 66 000 Kč za uzavřenou dohodu/rok a u pěstounů na přechodnou dobu na 72 000 Kč.

Účinnost: rok 2024

Věková hranice pro poskytování ochrany a pomoci dětem ve ZDVOP

Upravuje se hranice věku dítěte pro poskytování ochrany a pomoci v rámci služeb ZDVOP a to do 4 let věku dítěte (z původních 3 let) v případě dočasného krizového pobytu na dobu nepřesahující jeden měsíc, nebo v případě, kdy jde o sourozence, v jehož zájmu je, aby v péči ZDVOP pobýval společně se sourozencem (sourozenci) starším 4 let.

Účinnost: 1.1.2024